

גזרת חפ"ן – תשובות

תרגיל 1

חלק א - נתחו במחברתכם את הפעלים לפי שורש ובניין.

1	נב"ט הפעיל	12	נק"מ קל
2	נש"א קל	13	נשי"ג הפעיל
3	נת"ר פיעל	14	נז"ק הפעיל
4	נשי"ק הפעיל	15	נשי"ק הפעיל
5	נב"ע הפעיל	16	נט"ל הפעיל
6	נט"פ קל	17	נצ"ל הפעיל
7	נפ"ל הפעיל	18	נד"ח הפעיל
8	נת"ז הופעל	19	נשי"ל הפעיל
9	נג"ש הופעל	20	נסי"ע קל
10	נתי"כ הופעל	21	נפ"ל קל
11	נכ"ר הפעיל	22	נד"פ הפעיל

חלק ב

1. א. פועל – יקישו, יונגשו, סעו, תיתנה, גשנה
שם פועל – לטעת, לגשת, לקחת
ב. לגשת, גשנה, יונגשו (שורש נג"ש)
ג. סעו, גשנה
ד. יקישו, תיתנה, יונגשו

2. א. פעלים סבילים: הושגה, מוגשת, יונגשו
פעלים פעילים: השילה, ייגשו, געי, ניגשו
ב. 1. נש"ל 2. נג"ש 3. נשי"ג 4. נג"ש 5. נג"ע 6. נג"ש
ג. געי
ד. מוגשת
ה. להשיל
ו. נכון

חלק ג

חלק ג (שלמים, חפ"ט)

1	נס"יר פיעל	2	נג"יש נפעל	3	נפ"יק פיעל	4	נב"יט נפעל	5	נג"יב פיעל
6	נג"ינ פיעל	7	נג"יפ נפעל	8	נט"יש נפעל	9	נק"יב פיעל	10	נו"יט פיעל
11	המ"יר פיעל	12	נכ"יר הפעיל	13	התי"ל פיעל	14	נג"יע הפעיל	15	הס"יס פיעל
16	נש"יל הפעיל	17	נש"יג הפעיל	18	הד"יק פיעל				

גזרת השלמים : המרתי, התלנו, הססתם, הדק. כל השאר – גזרת חפ"ן

תרגיל 2

- א. 1. דב"ר, פיעל 2. נד"יב, פיעל
- ב. 1. נק"יר, פיעל 2. למ"יד, פיעל
- ג. 1. נב"יט, הפעיל 2. הד"יק, פיעל
- ד. 1. נג"ינ, פיעל 2. נג"יש, נפעל
- ה. 1. נצ"יל, נפעל 2. נכ"יש, פיעל
- ו. 1. נכ"ר, הופעל 2. הד"יק, פועל

תרגיל 3

חלק א

סעיף 1

- א. 1) נק"יז 2) נפ"יק 3) חמצ"נ 4) חמ"צ 5) נכ"ר 6) נק"פ 7) נג"יש 8) מצמ"צ
- ב. יקיזו, הנפיקו, הכרנו, מגישים
- ג. חמצנה – פיעל, מוחמצת – הופעל, תוקפנה – הופעל, תמצמצי – פיעל
- ד. הנפיקו, חמצנה, הכרנו

סעיף 2

(2) שני הפעלים זהים בבניין

סעיף 3

- א. יהרהר, תמצתי
- ב. נד"פ, נק"ש, הרה"ר, נצ"ל, ארג"נ, תמצ"ת
- ג. נסתרים, נסתרת, נסתר, נסתרים, נסתר, מדבר (או מדברת)
- ד. נידפים (שניהם נפעל)

סעיף 4

- א. 1) אמ"ת 2) קר"ב 3) נת"ר 4) זלו"ל 5) נת"ר 6) את"ר 7) טמ"ן 8) אבו"ר
 ב. שלמים : אימת, קרבה, אתר, ייטמן
 מרובעים : זלול, מאובזר
 חפ"ן : מותר, אתיר
 ג. קרבה, מותר, מאובזר
 ד. אימת – לאמת, אמות; זלול – לזול, זלול; אתיר – להתיר, הת"ר; אתר – לאתר, אתור

חלק ב

הפועל	הבניין	מילים נוספות מאותו שורש, אך בבניין אחר
1) הַשְׁלִיךְ מעלייך את המעיל.	הפעיל	מְשִׁיחַ, נְשָׂאתָ, לְהַשְׁלִיךְ, לְהַשְׁלִיךְ
2) הם יִסְעוּ לחיפה ברכבת.	קל	נוֹסְעִים, תִּסְעוּ, לְהִסְעוֹ, תִּסְעֶנָּה
3) הַדִּקְתִּי את הדפים זה לזה.	פיעל	לְהִדְקוֹ, לְדִקְדַּקְתָּ, מְהַדְּקִים, נְהַדֵּק
4) הַבְּטַנּוּ בנוף המרהיב.	הפעיל	מְבִיטִים, לְהַבִּיט, מְבַט, נְבִיטִים

חלק ג

1. ניצלנו – נצ"ל, פיעל
2. ניתקתי – נת"ק, נפעל
3. נתכו – נת"כ, נפעל
4. ניצלנו – נצ"ל, נפעל
5. ניתקתי – נת"ק, פיעל
6. ניתבו – נת"ב, פיעל

תרגיל 4

סעיף 1

הפועל	שורש	הבניין	פעלים נוספים באותו הבניין
1) אני אֶפֶל מן הכיסא.	נפ"ל	הופעל	אָפַל, תִּפְלְנָה, הִפְלוּ
2) הסנה לא אָפַל באש.	אכ"ל	פועל	אָכְלוּ, אוֹכְלִים, יֵאָכֵל, אָפְלָה
3) הם תִּבְלוּ את האוכל.	תב"ל	פיעל	מִתְבַּלֵּים, יִתְבַּלוּ, מִתְבַּלֵּת
4) נִצְלְנוּ את יכולתנו.	נצ"ל	פיעל	מְנַצְּלִים, נִצְּלוּ, יִנְצְלוּ
5) נִצְּלוּ בנס מן האסון.	נצ"ל	נפעל	מְנַצְּלִים, נִצְּלוּ, יִנְצֵל

סעיף 2

- א. שלמים : מומן, אומץ, התלתם
 חפ"ן : מוטל, יגיד, להנגיד, הגעתם
 ב. פעלים פעילים : יגיד, להנגיד, הגעתם, היתלתם
 פעלים סבילים : מומן, אומץ, מוטל, אוסע
 ג. התלתם – להתל, התול; יגיד – להגיד, הַגִּיד/הִגִּיד; להנגיד – הַנְּגִיד; הגעתם – להגיע, הַגִּיעַ

תרגיל 5

לפניכם פעלים שלכל אחד מהם יש שתי משמעויות.
 א. זהו את שתי המשמעויות ונתחו כל אחת מן המשמעויות לשורש ולבניין.
 ב. שבצו כל פועל בתוך משפט בהתאם למשמעותו.
 לפניכם משפטים לדוגמה. משפטים אלה אינם מחייבים.

נצ"ל נפעל עבר	ב. הנערים נצלו מרעידת האדמה.	נצ"ל פיעל עבר	א. הם נצלו את הכרטיסים.
אזכ"ר פועל עבר	ב. הנושא אָזְכַּר בשעת הישיבה.	זכ"ר הופעל עתיד	א. מחר אני אָזְכַּר ע"י חבריי.
פק"ד קל עתיד	ב. מתי תִּפְקְדוּ את בית חבריכם?	תפק"ד פיעל עבר	א. הנערים תִּפְקְדוּ כהלכה.
זמ"נ הופעל עתיד	ב. הנערה תִּזְמַן לבית דודיה.	תזמ"נ פועל עבר	א. המועד תִּזְמַן על ידי.
תפע"ל פיעל עבר	ב. הפועלים תִּפְעְלוּ את המכונות.	פע"ל קל עתיד	א. האם תִּפְעְלוּ גם בחשכה?
תדל"ק פועל עבר	ב. הרכב תִּדְלַק בתחנה האחרונה.	דל"ק הופעל עתיד	א. המנורה תִּדְלַק בערב.
נת"ר הופעל עתיד	ב. אני אֶתֵּר מכבליי.	את"ר פועל עבר	א. הילד אֶתֵּר לאחר זמן מה.
נת"ק פיעל עבר	ב. הטכנאים נִתְקוּ את זרם החשמל.	נת"ק נפעל עבר	א. הפירות נִתְקוּ מן הענף.

תרגיל 6

1. הרוח **מְשִׁיחָה** את עלי העץ. מהי צורת ה**עבר** של הפועל?
 א. שָׁחָה ב. תְּשִׁיחֵי ג. נְשָׁחָה ד. הִשְׁיִחָה
2. ה**גְּרָתִי** מארץ לארץ. ה**גְּרָתִי** את המים על הרצפה. צורות ה**בינוני** של הפעלים האלה לפי הסדר הן:
 א. **מְהַגֵּר, מְהַגֵּר** ב. מְהַגֵּר, מְהַגֵּר ג. מְהַגֵּר, מְהַגֵּר ד. מְהַגֵּר, מְהַגֵּר
3. איזה פועל **אינו** שייך לבניין **פועל**?
 א. **מָכַר** ב. מָגַר ג. יָשַׁב ד. נָצַח
4. איזו פועל **אינו** שייך לבין **נפעל**?
 א. נָגְרוּ ב. **נִפְצוּ** ג. נִתְכּוּ ד. נִגְשׂוּ
5. איזה פועל **אינו** שייך לבניין **הפעיל**?
 א. הִפְרָתֶם ב. הִנְחָתֶם ג. הִגְעַתֶם ד. הִמְרָתֶם

תרגיל 7 – חלקי הדיבור ושימושי הבינוני

חלק א – לפניכם משפטים ובהם מילים מודגשות.

1. ראיינ, פיעל. חלק דיבור : שם עצם
2. ראיינ, פיעל. חלק דיבור : פועל
3. ראיינ, פועל. חלק דיבור : שם תואר
4. תגביר, פיעל. חלק דיבור : שם פעולה
5. תגביר, פיעל. חלק דיבור : פועל
6. ארגינ, פיעל. חלק דיבור : שם עצם
7. שחרר, פועל. חלק דיבור : שם תואר
- שק"מ, התפעל. חלק דיבור : פועל
8. שחר"ר, פועל. חלק דיבור : פועל
9. נצ"ל, הפעיל. חלק דיבור : פועל
- נצ"ל, הפעיל. חלק דיבור : שם עצם
10. נצ"ל, הפעיל. חלק דיבור : שם פועל
11. נצ"ל, הפעיל. חלק דיבור : שם פעולה.

חלק ב – לפניכם משפטים, ובהם צורות בינוני מודגשות.

1. תכניית, פיעל. חלק דיבור : פועל
2. תכניית, פיעל. חלק דיבור : שם תואר
3. תכניית, פיעל. חלק דיבור : שם עצם
4. שעשיע, התפעל. חלק דיבור : פועל
5. שעשיע, פיעל. חלק דיבור : שם תואר
6. נו"ל, הפעיל. חלק דיבור : פועל
7. תפע"ל, פיעל. חלק דיבור : שם עצם.
8. תפע"ל, פיעל. חלק דיבור : פועל.
9. תמצ"ת, פועל. חלק דיבור : פועל
10. תמצ"ת, פועל. חלק דיבור : שם תואר
11. נו"ק, הפעיל. חלק דיבור : שם עצם
12. נו"ק, הפעיל. חלק דיבור : פועל
13. נו"ק, הפעיל. חלק דיבור : שם תואר.